

Методичні рекомендації щодо викладання інтегрованих курсів «Здоров'я, безпека та добробут», «Основи здоров'я» у 2022/2023 навчальному році

*Тетяна Гіджеліцька, методист НМЦ професійного розвитку керівних та педагогічних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти
Хмельницького ОІППО*

Базовим предметом у 6-9 класах з питань здоров'я і безпеки є «Основи здоров'я», починаючи з 2022/2023 н. р. цей предмет поступово замінюється інтегрованим курсом «Здоров'я, безпека та добробут», який є логічним продовженням інтегрованого пропедевтичного курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.

Організація освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році на рівні базової середньої освіти здійснюватиметься відповідно до:

- ✓ Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 (в 5 класах) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>;
- ✓ Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 (в 6–9 класах) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>.

Типовим навчальним планом Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 19.02.2021 № 235

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>, для реалізації соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі рекомендовано:

- ✓ 1,5 год. на тиждень – для класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою (додаток 3 до Типової освітньої програми);
- ✓ 1 год. на тиждень – для класів з навчанням мовою корінного народу або національної меншини поряд з державною мовою чи з навчанням українською мовою та вивченням мови корінного народу або національної меншини (додаток 4 до Типової освітньої програми).

Дана освітня галузь в освітній програмі закладу освіти може реалізовуватися у двох варіантах:

- 1) у навчальний план включається інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» (1,5 год. на тиждень);
- 2) у навчальний план включається інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» (1 год. на тиждень) у поєднанні з одним із навчальних курсів: «Етика», «Вчимося жити разом», «Культура добросусідства», «Духовність і мораль в житті людини і суспільства» (0,5 год. на тиждень) [5].

Заклад освіти може зменшити кількість навчальних годин на вивчення соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі включно до мінімального

показника (1 год. на тиждень). У такому разі задля забезпечення виконання вимог Державного стандарту рекомендовано у навчальний план включати тільки інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут».

Для ефективного орієнтування у новоствореному навчальному контенті Інститутом модернізації змісту освіти підготовлено ресурс «Навчально-методична скарбниця НУШ 5-6 класи». У вкладці «Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь: Здоров'я, безпека та добробут» https://docs.google.com/spreadsheets/d/1mC99CMln4MEbhW_G4v62ptgK8i0MpJAv/edit#gid=1056149320 зібрано усі навчально-методичні матеріали відповідно до 5 модельних навчальних програм.

В електронній бібліотеці ДНУ ІМЗО <https://lib.imzo.gov.ua/> розміщено електронні версії 8 оригінал-макетів підручників для 5 класу закладів загальної середньої освіти та перелік навчальної літератури, яка має гриф МОН України або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» відповідною комісією Науково-методичної ради МОН України постійно <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>.

Заклад освіти при розробці системи оцінювання для учнів 5 класу орієнтується на методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом МОН від 01 квітня 2022 року № 289 <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv-yaki-zdobuvayut-osvitu-vidpovidno-do-novogo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti>.

Для оцінювання навчальних досягнень учнів 6-9 класів з інтегрованого курсу «Основи здоров'я» використовуються:

- ✓ Орієнтовні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 із змінами, додаток 2 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13#Text>.
- ✓ Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.04.2011 № 329, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.05.2011 за № 566/19304 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11#Text>.

Оцінювання має бути зорієнтованим на очікувані групи результатів навчання учнів соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі Держстандарту (додаток 16), а критерії оцінювання мають відповідати навчальній програмі з курсу та бути конкретизовані в освітній програмі закладу.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне.

Формувальне оцінювання здійснюють з метою допомоги учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання.

Складовими формувального оцінювання є:

- ✓ саооцінювання (рефлексія, самоперевірка, тестування, ЗХД (знаю, хочу дізнатися, дізнався).
- ✓ взаємооцінювання (партнерська взаємодія).
- ✓ оцінка вчителем (із використанням окремих інструментів (карток, шкал, піктограм/смайлів, «5-П» («Пригадай – Підсумуй – Питай – Прокоментуй – Пов'яжи»)), щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів (портфоліо розвитку, демонстраційне портфоліо, тематичне портфоліо, портфоліо проекту)).

Важливо, що критерії для формувального оцінювання розробляються вчителем самостійно до кожного виду роботи та виду діяльності учнів.

Поточне оцінювання спрямоване на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого.

Поточне та підсумкове оцінювання може здійснюватись шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування, планування та виконання експериментальних досліджень, реалізації дослідницьких проєктів, тестування в електронному форматі тощо.

Тематична оцінка виставляється з урахуванням усіх поточних оцінок за різні види навчальних робіт протягом вивчення теми із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт або без них.

Також важливо формувати в учнів уміння аналізувати власну роботу, власні результати навчання, визначати для себе подальші завдання.

За рішенням педагогічної ради заклад освіти може відмовитись від оцінювання результатів навчання учнів або визначити власну шкалу оцінювання. За умови використання власної шкали заклад має визначити правила переведення загальної оцінки результатів навчання семестрового та річного оцінювання до системи, визначеної законодавством, для виставлення у Свідоцтві досягнень [4].

Систему оцінювання результатів навчання в освітній галузі «Соціальна та здоров'язбережувальна» рекомендовано здійснювати на позитивному ставленні до кожного учня, і враховувати не рівень недоліків та прорахунків, а рівень особистих досягнень.

Першочергове завдання освіти - не лише дати учням знання, а й навчити застосовувати їх у повсякденному житті. Так, у процесі навчання необхідно використовувати чіткі інструкції щодо очікуваних результатів навчання, короткі формати подачі інформації та пояснювати дитині доцільність її дій (як урок стосується її життя тут і зараз), важливо постійно змінювати активності, щоб діти не втомлювалися і не перемикали увагу на щось інше, подавати інформацію не тільки через тексти у підручнику, а й через таблиці, діаграми, плакати, відеосюжети, які можуть бути зашифровані у QR-кодах.

Компетентнісний підхід передбачає використання на уроках інтегрованих курсів «Здоров'я, безпека та добробут», «Основи здоров'я» інтерактивних методів навчання, що ґрунтуються на співпраці всіх учасників освітнього процесу та забезпечують: активну участь кожного учня; творчу співпрацю між собою і з учителем; навчання на ситуаціях, наближених до реального життя; сприятливий емоційний клімат у класі; розвиток критичного мислення; підготовку до майбутнього життя; формування навичок необхідних для самореалізації та успіху, відчуття класу як єдиної команди тощо.

Постійної уваги учителя заслуговує співпраця з батьками, дорослими членами сім'ї, особливо при виконанні завдань, спрямованих на моделювання певних життєвих ситуацій. Модельною навчальною програмою «Здоров'я, безпека та добробут» авторського складу Гущина Н.І., Василяшко І. П. та програмою з основ здоров'я для 6-9 класів передбачена участь дорослих у виконанні завдань, які позначені в чинній програмі*.

Резервні години також можуть бути використані для повторення, систематизації, узагальнення навчального матеріалу, контролю та оцінювання результатів навчання учнів, для проведення захисту проєктів, екскурсій тощо. Такі можливості наразі є актуальними, бо пов'язані з минулим дистанційним навчанням та необхідністю виявлення рівня компетентностей учнів на початок нового навчального року.

Організацію освітнього процесу під час дистанційного навчання, рекомендуємо здійснювати відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>.

Відповідно до наказу МОЗ України від 01.08.2022 № 1371, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.08.2022 за №932/38268 «Про затвердження Змін до деяких наказів міністерства охорони здоров'я України» внесено зміни до санітарного регламенту МОЗ для шкіл. У змінах зазначено, що в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації іншого характеру безперервна тривалість навчальних занять при організації дистанційного навчання у синхронному форматі не повинна перевищувати для учнів:

- ✓ 5-6 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 35 хвилин, або 4 - по 25 хвилин;
- ✓ 7-9 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 40 хвилин, або 4 - по 30 хвилин, або 5 - по 25 хвилин [3].

Заклад освіти може організувати дистанційне навчання за допомогою проведення онлайн-занять через вебсервери та платформи (Zoom, Google Classroom, Classdojo, Skype, Moodle, Ding Talk); заздалегідь записаних відеоуроків, презентацій вчителів з доповненими гіперпосиланнями на відео та аудіоматеріали (PowerPoint, Prezi, Canva, презентації Google, Piktochart, Haiku Deck, SlideDog); підібраних завдань для самостійної роботи із подальшою перевіркою (Google Forms, LearningApps.org, Kahoot, Plickers) та ін.

В умовах дистанційного навчання рекомендовано використовувати цифрові сервіси та онлайн-інструменти, що урізноманітнюють освітній процес, створюють можливості для розвитку творчої активності учнів, формування навичок добирати навчальну інформацію з різних інформаційних джерел, медіаресурси: сервіси для створення «хмари слів» (Word Art (Tagul), Word It Out, Word Cloud, Answergarden), ментальних карт (FreeMind, Bubble, Mindomo, Mind42 Draw.io, Canva, XMind, iMindMap), інтерактивних плакатів (ThingLink, Glogster EDU, Genial.ly, H5P), коміксів (Pixton, Storyboardthat, Makebeliefscomix) тощо.

Організація освітнього процесу з інтегрованих курсів «Здоров'я, безпека та добробут», «Основи здоров'я» в умовах очного та дистанційного навчання не

повинна призводити до перевантаження учнів та має відбуватися в безпечних умовах здобуття освіти.

У **6-9-х класах ЗЗСО** освітній процес здійснюватиметься відповідно до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 № 405 <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ii-stupenya>, відповідно до якої на вивчення предмета передбачена 1 год. на тиждень (35 год. на рік).

Кількість годин на вивчення предмета «Основи здоров'я» може бути збільшена за рахунок варіативної складової навчального плану. У такому разі вчитель використовує чинну програму, збільшуючи на власний розсуд кількість годин на вивчення окремих тем програми.

У 2022/2023 навчальному році вивчення предмета «Основи здоров'я» у 6-9 класах здійснюватиметься за оновленою навчальною програмою, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698, яка розміщена на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna.programa.2022.osnovy.zdorovia-6-9.pdf>.

До навчальної програми з основ здоров'я внесено додаткові теми, зокрема, розширено зміст модулів з питань особистої безпеки. Додано питання, що пов'язані з ризиками воєнного часу: сигнали оповіщення населення, дії під час повітряної тривоги, обстрілу тощо, надійне і ненадійне укриття, протимінний захист та поводження з вибухонебезпечними і незнайомими предметами, надання домедичної допомоги та психологічної самодопомоги, поведінка з озброєними людьми, виживання в екстремальних ситуаціях тощо.

Зазначені питання включені у зміст розділу навчальної програми, який в оновленій програмі називається «Безпека і здоров'я людини» і вивчається на початку навчального року у кожному класі, на його вивчення рекомендується використовувати резервні години, передбачені навчальною програмою.

Окрім того, програму для 7 класу доповнено питаннями щодо руху на велосипеді, безпеки на залізниці, руху через залізничні переїзди, відповідальності за розповсюдження у соціальних мережах роликів/повідомлень та інформації, що може загрожувати національній безпеці.

У програмі для 8 класу у розділ 2. «Фізична складова здоров'я» додано питання безпеки харчування в умовах воєнного стану; тему «На порозі дорослого життя», яка розглядалась в розділі 1, «Здоров'я людини» перенесено в розділ 3. «Психічна і духовна складові здоров'я»; зміст теми «Безпека в побуті й навколишньому середовищі» (розділ 4. Соціальна складова здоров'я) доповнено питаннями впливу воєнних дій та терористичних актів на навколишнє середовище і виконанням практичних завдань «Відпрацювання алгоритмів дій під час хімічної, біологічної, радіологічної загрози забрудненню навколишнього середовища у результаті воєнних дій» [2].

Під час воєнних дій дуже важливо не нехтувати своєю безпекою, бути свідомим, навчати учнів поводженню з вибухонебезпечними та незнайомими предметами, протимінному захисту. З цієї теми більше інформації можна почерпнути із методичних рекомендацій щодо проведення бесід з учнями закладів загальної середньої освіти з питань уникнення враження мінами і

вибухонебезпечними предметами (додаток 1 до листа МОН України від 17.03.2022 № 1/3485-22 «Про методичні рекомендації» <https://osvita.cv.ua/wp-content/uploads/2022/03/Dodatok-1-do-lysta-MON.pdf>), поведінки у надзвичайній ситуації (додаток 2 до цього ж наказу <https://osvita.cv.ua/wp-content/uploads/2022/03/Dodatok-2-do-lysta-MON.pdf>), з офіційних сайтів НУШ, UNICEF Ukraine («Спільно» бібліотека – це каталог діджитал та друкованих матеріалів із тем безпеки, харчування, здоров'я та гігієни, психологічної та соціальної підтримки <https://spilnoteka.org/>, ресурс «Суперкоманда проти мін» <https://www.unicef.org/ukraine/stories/inforce-team>), МОН України (посібник для дітей про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами «Мінна безпека не без ПЕКа» <https://mon.gov.ua/ua/news/minna-bezpeka-ne-bez-peka-posibnik-dlya-ditej-pro-pravila-povedinki-z-vibuhonebezpechnimi-predmetami>, сайту державної служби України з надзвичайних ситуацій («Абетка безпеки» <https://dsns.gov.ua/uk/abetka-bezpeki>), Департаменту комунікації Міністерства внутрішніх справ України («Абетка з безпеки школяра середньої школи» <https://mvs.gov.ua/upload/1/2/7/8/6/1/Zqw2dusaLcgHI8m11PF6wrvqK6aOWXTFlgAbHXw.pdf?fbclid=IwAR2HxQto0SNUyGqRqtUmyQXC3fYLIZ9d4Ob-fPVbKliGZPfj9YwHeFGJ6wg>), The Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) «З чого починається безпека» <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=tHWaT-8KYe8>).

Слід забезпечити безумовне переривання освітнього процесу у разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення та здійснювати організацію освітнього процесу відповідно до листа МОН України від 30.06.2022 № 1/7322-22 «Про організацію 2022/2023 навчального року» та відпрацьованого алгоритму дій для вчителів у разі проведення занять і увімкнення сигналів тривоги, що розроблений на основі рекомендацій ДСНС України

<https://mon.gov.ua/ua/news/bezpechne-osvitnye-seredovishe-yak-diyati-vchitelyam-pri-chas-zanyat-pri-ogoloshenni-signalu-povitryana-trivoga>.

За умови проведення уроку о 9 год. 00 хв. учителям варто не забувати про загальнонаціональну хвилину мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (стаття 2 Указу Президента України № 143 від 16 березня 2022 року «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», лист Міністерства освіти і науки України від 16.03.2022 №1/3472-22

https://drive.google.com/file/d/1sL-5NLwr_eE4O08R-i1vyf-aKNZnuMMI/view).

Також необхідним компонентом у системі формування компетентностей для самозарядності учнів є розуміння свого фізичного та психічного стану організму у кризових ситуаціях, усвідомлення їх потенційних небезпек і набуття навичок для їх відновлення. Для цього варто на одному з етапів уроку запровадити психоемоційну зарядку або психологічну хвилину, метою якої є набуття учнями вмінь використовувати конкретні вправи (дихальні, статичні, динамічні) для поліпшення психоемоційного стану у випадку криз. Можна вчити дітей описувати свій психологічний та фізичний стани та порівнювати з попередніми.

Додатковими матеріалами для опрацювання є «Матеріали для використання в роботі під час воєнних дій», розміщені на сайті Інституту модернізації змісту освіти <https://is.gd/ocxHD8>, «Психологічні аспекти організації освітнього процесу в умовах воєнного/післявоєнного стану» (додаток 1 інструктивно-методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році відповідно до листа МОН України від 19.08.2022 № 1/9530-22

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/20/01/Dodatok.1.psykholohichni.aspekty.orhanizatsiyi.osvitnoho.protsesu.u.v.umovakh.voyennoho-pislyavoyennoho.stanu.20.08.2022.pdf>), де зібрано техніки та відеоматеріали, які вчитель може застосовувати під час проведення «психологічної хвилини», «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу під час війни» (додаток 2 до листа МОН України від 10.08.2022 №1/9105-22 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н.р.

<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizatsiyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20222023-n-r>) також можна прислухатись до порад психологині Світлани Ройз.

В умовах епідеміологічної ситуації, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, необхідно надавати учням достовірну інформацію та науково обґрунтовані факти про коронавірус для того, щоб зменшити страхи через хворобу, а також підтримувати здатність учнів долати вторинні ефекти розповсюдження вірусу на їхнє життя. Практичні поради щодо збереження та зміцнення здоров'я пропонуються на сайті Центру Громадського здоров'я МОЗ України <https://www.phc.org.ua/>.

Особливо актуальною у 2022/2023 н. р. буде профілактична робота щодо протидії торгівлі людьми (лист МОН №1/3663-22 від 25.03.2022 року «Щодо запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії» <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-zapobigannya-torgivli-lyudmi-v-umovah-voyennoyi-agresiyi>).

Запобігання вживання дітьми та учнівською молоддю наркотичних та психотропних речовин також повинно займати належне місце в організації освітнього процесу (лист МОН від 13.05.2022 №1/5119-22 «Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні» <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zdiysnennya-preventivnih-zahodiv-sered-ditej-ta-molodi-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini>).

Також можна використовувати матеріали, розміщені на сайті ІМЗО з питань запобігання та протидії домашньому насильству <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/korysni-posylannya/>, на сайті МОН «Корисні посилання щодо теми антибулінгу» <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/korisni-posilannya-shodo-temi-antibulingu>.

Актуальним буде розміщення на дошці оголошень або сайті закладу освіти інформації про керівників та педагогічних працівників закладу освіти, до яких, відповідно до посадових обов'язків, можуть звертатися учасники освітнього

процесу для оперативного вирішення питань та номери телефонів «гарячих ліній».

Учителям, які навчатимуть учнів інтегрованим курсам, що реалізують освітню галузь «Соціальна і здоров'язбережувальна», доцільно підвищувати фаховий рівень з питань:

- 1) компетентнісного навчання і створення безпечного і дружнього до дитини освітнього середовища на порталі превентивної освіти:
 - ✓ «Безпечна і дружня до дитини школа» (дистанційна форма навчання, обсяг 18 год. - 0,6 кредита ЄКТС) <http://scfs.multycourse.com.ua/ua/>;
 - ✓ «Вчимося жити разом» (формування соціальної компетентності) (дистанційна форма навчання, обсяг 30 год. - 1 кредит ЄКТС) <http://ilt.multycourse.com.ua/ua/>;
 - ✓ «Основи здоров'язбережної компетентності» (дистанційна форма навчання, обсяг 60 год. - 2 кредита ЄКТС) <http://multycourse.com.ua/ua/>;
 - ✓ «Освіта на основі життєвих навичок» (дистанційна форма навчання, обсяг 24 год. - 0,8 кредита ЄКТС) <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/>;
 - ✓ «Заклади освіти в умовах епідемії» (дистанційна форма навчання, обсяг 6 год. - 0,2 кредита ЄКТС) <http://sepi.multycourse.com.ua/ua/>.
- 2) мінної безпеки курс «Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів – EORE» (дистанційна форма навчання, обсяг 30 год. - 1 кредит ЄКТС) (лист МОН України від 01.04.2022 № 1/3798-22 «Про навчання з мінної небезпеки на спеціальній онлайн платформі») <https://eoreplatform.web.app/>.
- 3) домедичної допомоги:
 - ✓ «Домедична допомога» на EdEra (дистанційна форма навчання, обсяг 3 год.) <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Med+1/about>;
 - ✓ «Перша домедична допомога в умовах війни» на Prometheus (дистанційна форма навчання, обсяг 15 год.- 0,5 кредита ЄКТС) https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+FAW+2022_T2/about;
 - ✓ курси першої домедичної допомоги при центрах екстреної медичної допомоги на місцях.
- 4) цифрової грамотності курс «Цифрові інструменти Google для освіти» від МОН і Google Україна (дистанційна форма навчання, обсяг 30 годин – 1 кредит ЄКТС) <https://sites.google.com/view/gwua2223>.
- 5) Нової української школи
 - ✓ «НУШ: базова середня освіта» в онлайн-університеті «Освіторії» (дистанційна форма навчання, обсяг 30 годин – 1 кредит ЄКТС) <https://osvitoria.university/courses/ZSjaMgJDF/>;

- ✓ «Оцінювання без знецінювання» на сайті EdEra (дистанційна форма навчання, обсяг 30 годин – 1 кредит ЄКТС)
<https://study.ed-era.com/uk/courses/course>.

Важливо бути поінформованим про низку нормативних документів щодо організованого початку нового навчального року, державних програм, стратегій щодо формування в учасників освітнього процесу гігієнічних навичок та засад здорового способу життя, зокрема звичок здорового харчування, фізичної активності, безпечної комунікації; пропагування здорового способу життя та профілактики неінфекційних захворювань тощо. Відсканувавши QR-код, ви потрапите на блог «Освітній навігатор учителя основ здоров'я», де отримаєте більше інформації із зазначених тем.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова кабінету міністрів України від 30.09.2020 № 898. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.08.2022).
2. Основи здоров'я 6-9 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navch.progr.2022.osnovy.zdorovia-6-9.pdf> (дата звернення: 30.08.2022).
3. Про затвердження Змін до деяких наказів міністерства охорони здоров'я України: Наказ МОЗ України від 01.08.2022 № 1371, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18.08.2022 за №932/38268 (дата звернення: 30.08.2022).
4. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-sho-do-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv-yaki-zdobuvayut-osvitu-vidpovidno-do-novogo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 30.08.2022).
5. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 30.08.2022).